

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. IȘSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

Redactori: PAUL NEGULESCU, DEMETRU NEGULESCU, ALEX. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU
G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STRADELA SF. SPIRIDON, 3
TELEFON 41/57

REDACTOR - ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani
Un număr vechi 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

S U M A R

O chestiune de drept internațional asupra incapacității femeii
măritate, în dreptul musulman, de d-l profesor D. Alexandresco.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ. — *Inalta Curte de casațiune
și justiție, secțiunea I*: Ministerul Domeniilor cu M. Vrâncianu.

Curtea de apel din Galați, secțiunea I: Saare Suliman Abdu-
raman cu Hagi Regep Murat.

Bibliografie.

O chestiune de drept internațional asupra inca- pacității femeii măritate, în dreptul musulman.

Femeea majoră, văduvă sau nemăritată, este capabilă. Dacă este măritată, ea este însă incapabilă. Ea nu este deci incapabilă pentru că este femeie, ci pentru că este măritată. Cauza incapacității sale nu este fragilitatea sexului, după cum se spuneă altădată, ci dreptul pe care căsătoria îl conferă bărbatului¹⁾.

Această incapacitate juridică, criticată, cu drept cuvânt de autori²⁾, este o rămășiță a dreptului vechi francez.

Pravila lui Vasile Lupu mergea și mai departe, acordând, în unele cazuri, bărbatului dreptul de corecțiune asupra soției sale³⁾, *flagellis et fusti-*

1) Vezi Pothier, *Tr. de la puissance du mari*, VII No. 3, p. 3 (ed. Bugnet); Planiol, I, 927 (ed. a 7-a); Cubain, *Traité des droits des femmes*, 91, p. 57 urm., etc.

2) Planiol, I, 928, *in fine*.

3) Vezi tom. I al Coment. noastre, p. 740 (ed. a 2-a).

bus acriter castigare, după cum se exprimă No-
vela 117, capit. 14 a lui Justinian.

'Acest drept n'a mai fost admis în legiuirile
noastre ulterioare.

În condica de eșire a Dicasteriei dela Mitro-
polia Moldovei și Sucevei pe anul 1829, care, din
întâmplare, a căzut în mâinile noastre, găsim
următoarele:

«No. 377, August 5. — S'au scris poliției pentru
ca să prindă pe Petru Teslariu, ot Păcurari și, mai
întâi, pentru bătaia cea la cumpănă de viață ce a
dat soției sale Smaranda, să-i dea o simțitoare cer-
tare spre pildă și altora, și apoi, să-l trimeată la
Dicasterie spre punere la cale».

«No. 390, August 10. — S'au trimis pe Petru Tes-
lariu la Hatmănic, *poftind-o a 'i dà 60 de lovituri
cu vână de bou*, să 'i iea și chezășie că nu va mai
bate pe soția sa Smaranda».

Dreptul de corecțiune a dispărut din legiuirile
în care figură, el rămânând numai ca o tristă
amintire a trecutului. Incapacitatea femeii mări-
tate o găsim însă în unele legislații străine și,
din păcate, și într'a noastră.

Codul italian a realizat, în această privință, un
progres timid. În acest cod, capacitatea femeii mă-
ritate este regula generală, iar incapacitatea o ex-
cepție. Proiectul lui Miglietti propusese chiar des-
ființarea autorizării maritale, însă această re-

formă radicală, împrumutată dela legislația austriacă, care se aplică în Lombardia, a ridicat protestări unanime. Stefani-Nicolasi a zis, între mulți alții, că desființarea autorizării maritale ar constitui o lovitură directă adusă familiei și că menținerea ei este o necesitate de ordine publică ⁴⁾.

Sistemul codului italian este în genere, aprobat de autori, cu toată părerea contrară a lui Planiol ⁵⁾, care zice că acest cod face o tranzacție nelogică între două principii opuse.

Alte legislații au mers și mai departe, desființând cu desăvârșire autorizarea maritală.

Astfel, această autorizare nu mai este cerută astăzi în Germania, în Austria, în Elveția, în Grecia, în Anglita ⁶⁾, în cele mai multe state ale Americii de Nord și chiar în Rusia ⁷⁾. Rusia, cea incultă și înapoiată, a întrecut în această privință multe din legislațiunile pretinse civilizate.

Acelaș lucru există și în dreptul musulman. Femeea musulmană își păstrează proprietatea trusoului și a tuturor bunurilor sale. Ea își administrează singură aceste bunuri, putând să le înstrăineze și să exercite orice acțiune privitoare la ele, căci autorizarea maritală este necunoscută în dreptul musulman.

Dar, dacă femeea musulmană are o mare in-

dependentă economică, atât legea cât și moravurile o opresc de a exercita o muncă deosebită de aceea a bărbatului, și chiar de a se asocia la activitatea acestui din urmă. Intr'un cuvânt femeea musulmană nu este un agent de producțiune ⁸⁾.

Oricum ar fi, la Musulmani, femeea măritată se bucură de o capacitate aproape egală cu aceea a bărbatului, și acest pricipiu face parte din legea lor religioasă.

Femeile musulmane, aflătoare în Dobrogea au încetat însă de a fi capabile, căci ele devenind românce prin anexiune, trebuie să li se aplice legea română, după care femeea măritată este incapabilă.

Acest principiu fiind incontestabil, o musulmană, anume: *Anife Șerife Seit Ahmet*, se adresează tribunalului din Constanța, cerând a fi autorizată conform legilor românești, spre a face un proces soțului ei, *Ablai Menliș*, în scopul anulării unui contract ⁹⁾. Tribunalul își declină

8) Vezi Roguin, *Droit civil comparé (Le régime matrimonial)*, No. 876, p. 793.

9) O particularitate a dreptului musulman este că femeea măritată își păstrează numele ei (cutare, fata cutăruia), și nu ia pe acel al bărbatului, după cum se întâmplă obișnuit în celelalte legislații. Aceeași soluție era altă dată admisă și în Prusia, însă numai în privința femeilor căsătorite morganatic (căsătorie de mâna stângă, *Ehe zur linken Hand*). „*Die Frau zur linken Hand erlangt jedoch weder den Namen, noch den Stand und Rang des Mannes, sondern behält diejenigen welche sie vor der Ehe gehabt hat*“, zice § 863 (873 vechiu) din *Allgemeines Landrecht für die Preussischen Staaten* (partea II, tit. I, Sa 9, *von der Ehe zur linken Hand*). Și § 865 (875 vechiu) din aceeaș lege adaogă că asemenea femeie nu intră în familia bărbatului, ea neluând nici titlul, nici armele lui. «*Sie tritt nicht in die Familie des Mannes, und darf sich seines Titels und Wappens nicht bedienen*». Numai femeea căsătorită după mâna dreaptă (*Ehe zur rechten Hand*), primea numele bărbatului, și participa la drepturile și starea lui, întrucât acestea nu erau personale lui. „*Die Frau überkömmt durch eine Ehe zur rechten Hand den Namen des Mannes. Sie nimmt Theil an den Rechten seines Standes, so weit dieselben nicht allein an seine Person gebunden sind*“. (*Allgemeines Landrecht*, § 192, 193, partea II, tit. 1, Sa 4). Și în codul german actual femeea ia numele bărbatului. «*Die Frau erhält den Familiennamen des Mannes*» (art. 1355). Această soluție, admisă la noi

4) Vezi Th. Huc. et Orsier, *Le code civile italien et le code Napoléon*, I. p. 66, No. 10. Vezi și Roguin, *Tr. de droit civil comparé (Le mariage)*, No. 159, p. 212. Mai vezi. tom. VIII al Coment. noastre, p. 410, notă 3.

5) Planiol, I, 929, (ed. a. 7-a).

6) După *Common-Law*, personalitatea femeii eră din contră, afară de oarecare excepții, contopită în aceea a bărbatului. Vezi Pasquale Fiore, *Le droit international privé*, tom. II, nota 2 dela p. 101, 102 (ed. a 4-a, traducerea Ch. Antoine). Vezi și tom. VIII al Coment. noastre, p. 491, *ad notam*.

7) Vezi în privința Rusiei, Trib. Paris, *J. Clunet*, anul 1895, p. 622 și anul 1897, p. 888, iar în privința Angliei, vezi legile moderne citate de Surville et Arthuys *Cours élément. de droit international privé*, 295, p. 354, (ed. a 5-a). Vezi și Despagnet, *Pr. de droit international privé*, p. 752 (ed. a 5-a revăzută de prof. Ch. de Boeck).

însă competența de a da această autorizare, pe motiv că, după art. 39 al legii organizării judecătorești din Dobrogea, numai tribunalul mahometan are competența de a se pronunța în această materie, autorizația maritală făcând parte din dreptul de familie. În urma acestui declinatoriu de competență, greșit după părerea noastră, afacerea venind la Cadiul din Constanța, acesta refuză de a da femeii cuvenita autorizare, invocând mai multe legi turcești, între care *Fetwa Ali Efendi (Meher Baasânda)*, după care femeea măritată musulmană nu are nevoie de nici o autorizare spre a sta în judecată¹⁰).

Credem că, în drept, această soluție este greșită; căci, în specie, femeea care cerea autorizarea, fiind devenită româncă prin anexiunea Dobrogei Statului român, în baza tratatului din Berlin, trebuie, în privința capacității sale, să i se aplice legea română, adică statutul ei personal, iar nu legea musulmană, care face parte din dreptul religios. Numai femeea de naționalitate otomană va fi scutită de autorizare, conform le-

gei musulmane, decâteori se va judeca în România, fie cu un terțiu, fie cu bărbatul ei.

Acestea ni se par adevăratele principii, care, în specie, au fost violate de Cadiul din Constanța. După acest magistrat, Dobrogea n'a încetat de a face parte din imperiul otoman, căci el nu consideră pe reclamanta *Anife Șerife Seit Ahmet* ca româncă. Bietul Cadiu, ca mulți alți judecători din țara românească, a judecat și el odată turcește!

D. Alexandresco

Iași

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA I

Audiența dela 28 Ianuarie 1915

Președinta d-lui C. R. Manolescu, președinte

Ministerul Domeniilor cu M. Vrâncănu

RECURS. — CASARE. — INSTANȚĂ DE TRIMITERE. — MOTIVE ȘI MIJLOACE DE APĂRARE CARE POT FI DEDUSE.

MĂRTURISIRE JUDICIARĂ. — PROCES-VERBAL AL ȘEDINTEI. — SEMNARE DE CĂTRE PĂRȚI. — MĂRTURISIRE FĂCUTĂ DE PARTE SAU AVOCATUL SĂU ÎN CURSUL ȘEDINTEI. — DACA TREBUE CONSEMNAȚĂ PRIN PROCES-VERBAL SEMNAT DE PĂRȚI. — OPOZABILITATE. — ART. 124 PR. CIV.

1° Când prima judecată este casată în total pentru orice motiv, ea se socotește ca și când nu ar fi fost, iar afacerea urmează a fi trimisă să fie judecată din nou în întregul ei și cu tot complexul mijloacelor de apărare ce pot fi invocate de părți, indiferent dacă au fost deduse sau nu la prima judecată, afară bine înțeles de chestiunile ce au fost tranșate definitiv de Inalta Curte prin respingerea motivelor de recurs referitoare la ele, chestiuni pentru care există autoritate de lucru judecat.

2° Dispozițiunile art. 124 pr. civ., după care declarațiunile și mărturisirile părților spre a le fi opozabile trebuiesc consemnate în procesul-verbal de ședință și semnate de partea care le-a făcut, se referă numai la acele declarațiuni cari au fost provocate printr'o interpelare a adversarulu

prin art. 6 din legea dela 1895 asupra numelui, era admisă și în vechile noastre așezăminte. «*Muerea se numește după porecla bărbatului său*», zice pravilniceasca condică a lui Ipsilant (capit. pentru moșteniri, în fine). Această stare de lucruri o găsim în toate legislațiile. Cu toate acestea feministele cele mai îndârjite consideră acest obicei ca o barbarie și cer desființarea lui. Astfel; la congresul feminist din 1900, d-na Hubertina Auclere, a cerut desființarea obiceiului care atribuie femeii numele soțului ei „*qui la fait estampiller comme une brebis sous le vocable de l'homme qu'elle épouse*“. Tot astfel, la începutul anului 1860, o americană, d-na Stanton, a prezentat și susținut ea însăși înaintea legislatorilor Statului New-York, întruniți la Albany, o petiție în care se zicea: „*Comme l'esclave, la femme n'a pas de nom patronymique; elle porte le nom de son mari*“. Vezi Roguin, *Tr. de droit comparé (Le régime matrimonial)*, p. 23, No. 25 și p. 768, No. 851). Ni se pare că aceste revendicări ale femeilor sunt cam exagerate, căci femeea ar putea foarte bine deveni capabilă, cu toate că ar continua să poarte numele soțului ei.

10) Vezi *Cr. judiciar* din 1905, No. 20, p. 158 (cu nota d-lui Traian Fortun, care se referă la părerea noastră). Vezi și Répert. Sirey-Carpentier, v^o *Algérie (droit musulman)*, No. 100.

sau din oficiu de tribunal, iar nu și la acele făcute în mod spontan de către parte sau avocatul său în cursul pledoariei și care fac parte din complexul apărării; și dacă legea nu cere ca asemenea susțineri să nu fie semnate de părți, de de aci nu se poate deduce că ele nu leagă pe cel ce le-a făcut, și respectiv pe mandant, atunci când sunt constatate prin procesul-verbal al ședinței și prin considerentele tribunalului care le relevă și se întemează pe cuprinsul lor în motivarea hotărârei.

No. 65. — Casată, după recursul făcut de ministerul domeniilor, sentința No. 329 din 1913, a tribunalului Bacău, secția II, în proces cu M. Vrânceanu.

S'a ascultat citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier C. Sărățeanu; pe d-l avocat Cezar Partheniu, în dezvoltarea motivelor de casare; pe d-nii avocați I. Netter și P. Mircea, în combateri.

Curtea deliberând,

Asupra motivului de recurs :

«Tribunalul Bacău, secția II, prin sentința ce atacăm cu recurs violează principiul că instanța de trimitere nu poate examina alte chestiuni, decât acelea cu care a fost investită prin trimitere. Mai violează și art. 1204 c. civ., căci înaintea tribunalului Neamțu, Vrânceanu a recunoscut plata silită a arenzei posterior îndeplinirii prescripțiunei. Această mărturisire în justiție s'a făcut de avocatul lui Vrânceanu, fiind însă Vrânceanu față».

Având în vedere că din sentința supusă recursului rezultă că ministerul de domenii a intentat contra intimatului M. Vrânceanu, acțiune în revendicare pentru o porțiune de teren ce acesta din urmă a stăpânit fără nici un drept în moșia Statului Pipirig;

Că, această acțiune judecându-se pentru prima oară de către tribunalul Neamțu, și aci opunându-se de o parte prescripțiunea, iar de alta plata câștului ce s'ar fi urmat posterior împlinirii prescripțiunei, avocatul intimatului a susținut prezentând și somațiunea de plată, că ea a fost făcută silit și deci nu presupune în asemenea condițiuni o renunțare la prescripțiunea invocată; că, tribunalul Neamțu primind acest mod de a vedea, a respins acțiunea în revendicare a Statului prin sentința No. 186 din 1911, care însă, în urma recursului Statului, a fost casată, Inalta Curte stabilind că plata câștului către Stat, chiar făcută forțat, însă fără nici o rezervă, implică

renunțarea la prescripțiune, și s'a trimis a se judeca din nou procesul de către tribunalul Bacău;

Că, venind afacerea în fața acestui nou tribunal, de astă dată intimatul a susținut că nu a plătit nici odată arendă Statului pentru locul revendicat și că recunoașterea făcută de avocatul său la tribunalul Neamțu, nu i se poate opune, nefiind o mărturisire personală și consemnată conform art. 124 pr. civ.;

Având în vedere că, de astă dată, tribunalul Bacău, constatând în fapt că intimatul a prescis proprietatea terenului în litigiu printr'o stăpânire de mai bine de treizeci ani, că nici o plată de arendă nu s'a urmat în acest timp și după împlinirea prescripțiunei și că o recunoaștere formală a plății din partea intimatului nu există, cele declarate în această privință de avocatul său la prima judecată nefiindu-i opozabile, întrucât nu sunt recunoașteri personale și nici consemnate conform art. 124 pr. civ., a respins la rândul-i acțiunea Statului ca nedovedită.

În ce privește prima parte a motivului.

Având în vedere, în primul rând, că avocatul Statului nu a opus în fața tribunalului Bacău, incompetența pentru instanța de trimitere de a judeca alte puncte decât cele trimise înaintea sa prin decizia de casare, astfel că din acest punct de vedere motivul urmează a fi respins, neputând fi propus pentru prima oară în judecata acestei Inalte Curți;

Că, deosebit de aceasta, în principiu, când prima judecată este casată în total pentru orice motiv, ea se socotește ca și când n'ar fi fost, iar afacerea se trimite a se judeca din nou în întregul ei și cu tot complexul mijloacelor de apărare ce pot fi invocate de părți și care au fost deduse sau nu la prima judecată, afară bine înțeles de chestiunile ce au fost tranșate în mod definitiv de Inalta Curte prin respingerea motivelor de recurs referitoare la ele, chestiuni pentru care în acest caz, există autoritate de lucru judecat;

Că, dar, acesta fiind principiul adevărat ce a fost respectat de a doua instanță de trimitere, această primă parte a motivului urmează a fi respinsă ca neîntemeiată în drept.

În ce privește partea II a motivului :

Considerând că prin art. 124 pr. civ., dispunându-se ca declarațiunile și mărturisirile părților, spre a le fi opozabile, trebuiesc consemnate în procesul-verbal de ședință și semnate de partea ce le-a fă-

cut, s'a avut în vedere de legiuitor declarațiunile provocate printr'o interpelare a adversarului sau din oficiu din partea tribunalului, iar nu și cele făcute în mod spontan de către o parte sau avocatul său în cursul pledoariei și care fac parte din complexul apărării; că, dacă asemenea susțineri legea nu cere să fie semnate de parte, de aci însă nu se poate deduce că ele nu leagă pe celce le-a făcut, respectiv pe mandant, atunci când sunt constatate prin procesul-verbal al ședinței și prin considerentele tribunalului care le relevă și se întemeiază pe cuprinsul lor în motivarea hotărârii;

Având în vedere că, în speță, tribunalul Bacău nu a voit totuși să recunoască nicio autenticitate declarațiunii avocatului intimatului, consemnată în procesul-verbal și considerentele hotărârii «că a plătit forțat chiria pentru terenul revendicat», declarațiune făcută în cursul pledoariei, nesilit prin întrebări și față fiind intimatul care nu le-a contrazis;

Considerând că judecând astfel, tribunalul Bacău a interpretat greșit art. 124 pr. civ., și a violat art. 1204 c. civ., care [decide că mărturisirea făcută în cursul judecății se poate opune celui ce a făcut-o;

Că, dar, această a doua parte a motivului de casare fiind întemeiată, urmează a o admite și a casa.

Pentru aceste motive, casează.

CURTEA DE APEL DIN GALAȚI

SECȚIUNEA I

Audiența dela 20 Decembrie 1914

Președinta d-lui N. Dimitrescu, consilier

Saare Suliman Abduraman cu Hagî Regep Murat.

DOBROGEA. — COMPETINȚA TRIBUNALELOR MAHOMEDANE. — ORGANIZAREA FAMILIEI. — PUTEREA PĂRINTEASCĂ. — SUCCESIUNILE AB INTESTAT. — ART. 39. L. ORG. JUDEC. DIN DOBROGEA.

LICHIDAREA ȘI ÎMPĂRȚEALA SUCCESIUNI. — SUCCESIUNILE AB INTESTAT ÎN DREPTUL MUSULMAN. — CHELTUELI DE ÎNMORMÂNTARE — PLATA DATORILOR ȘI A LEGATELOR.

LICITAȚIA PUBLICĂ CERUTĂ PENTRU VÂNZAREA IMOBILELOR UNUI MINOR. — STATUT PERSONAL.

DREPT MUSULMAN. — INEXISTENȚA VREUNEI DISPOZIȚII CU PRIVIRE LA LICITAȚIA PUBLICĂ.

PĂMÂNTURI «MIRIE». — DACĂ POT FI VÂNDUTE PENTRU PLATA DE DATORII. — ART. 52. L. FONCIARĂ OTOMANĂ.

PĂMÂNTURI «MÛLK». — APLICAREA LEGEI ȘERIATULUI ȘI UZURILOR MUSULMANE. — ANEXAREA DOBROGEI STATULUI ROMÂN. — DESFIINȚAREA ACESTOR CATEGORII DE PROPRIETĂȚI. — DISPOZIȚIILE RELATIVE LA VÂNZAREA AVEREI MINORILOR. — DACĂ INTERESEAZĂ ORDINEA PUBLICĂ.

1° Legea organizării judecătorești din Dobrogea dela 1886, stabilește prin art. 39, că tribu-

nalele mahomedane din Dobrogea sunt competente de a judeca toate afacerile dintre Mohame-dani relative la organizarea familiei, puterea părintească și succesiunile ab intestat, conformându-se legilor și uzurilor muzulmane, fără a le impune vreo restricție în această privință; de unde rezultă că tot ce se referă și e în legătură cu asemenea chestiuni, aceste instanțe judecătorești sunt în drept a le rezolva.

Prin urmare, în materie de succesiune ab intestat, tribunalele mohamedane nu au numai competență de a stabili calitatea, numărul și porțiunea cuvenită fiecărui moștenitor, dar și de a face lichidarea și împărțeala succesiunii.

2° Legislația otomană nu consideră succesiunea ca o universalitate de bunuri, ci ca un reliquat; de unde rezultă că moștenitorul nu beneficiază, în dreptul otoman, din succesiunea lui de cujus decât de ceea ce rămâne după ce s'a scăzut cheltuelile de înmormântare, datoriile și legatele până la o treime din întreaga succesiune.

3° Licitația publică, cerută pentru vânzarea averei minorilor, aparține statutului personal. Cu alte cuvinte, aceste formalități fiind create în scop de a apăra interesele minorilor, iar nicidecum de a supune aceste imobile, în mod general, licitațiunii publice, aceste formalități au a se aplica sau nu, după cum legea națională a minorului o cere sau n'o cere, independent de situațiunea ce ar avea imobilele în chestiune.

4° De nicăeri nu rezultă că legile și uzurile muzulmane ar cuprinde vreo dispoziție care să prevadă că bunurile imobiliare ale minorilor să fie vândute prin licitație publică.

5° După art. 52 din legea fonciară otomană, terenurile de cultură numite «Myrie», nu pot fi vândute nici într'un caz pentru plată de datorii.

6° Dacă în privința terenurilor numite „Myrie“ se aplică legea fonciară otomană, în privința terenurilor de cultură numite „MÛlk“, se aplică legea șeriatalui și uzurile muzulmane.

7° Prin anexarea Dobrogei Statului român, desființându-se această a doua coteorie de proprietate și transformându-se în proprietate quiritară, fie prin răscumpărare, fie prin abandonare în folosul Statului, codul fonciar otoman nu mai este aplicabil în specie, ci legea șeriaturii și uzurile musulmane, care nu coprinde nici o dispozițiune cu privire la licitația publică a vânzării imobilelor de minori.

8° Dispozițiile edictate de legiuitorul român relative la vânzarea averii minorilor n'au a fi aplicate cetățenilor români de rit musulman, fiindcă nu interesează ordinea publică. Și dovadă că aceste dispozițiuni nu sunt de ordine publică, este că minorul ajuns major, poate confirma un act de vânzare făcut cu violarea acestor reguli, confirmare care n'ar fi cu putință, dacă ar fi vorba de un act a cărui nulitate ar interesa ordinea publică.

No. 168. — S'au prezentat apelanții prin d-l avocat Al. Butter, asistat de d-l avocat M. G. Orleanu, și intimatul asistat de d-nii avocați Take Ionescu, I. N. Roman, și Al. Ignat.

Curtea,

Având în vedere apelul făcut de Saare Suliman Abduraman, actualmente căsătorită cu Rifat Ablai Meulișă și de Geodet Kemal personal și ca epitrop al minorilor Abdula și Fatma, deveniți majori în cursul instanței de apel, contra sentinței civile a tribunalului Constanța No. 799 din 1911;

Având în vedere că prin acea sentință s'a respins acțiunea ce numiții au făcut-o contra lui Regep Hagi Regep Murat pentru revendicarea unui teren în întindere de 117 ha. 3642 m. p.;

Având în vedere susținerile părților și actele aflate în dosarul cauzei, din care rezultă în fapt următoarele :

În anul 1901 încetează din viață Kemal Hagi Ahmet din Medgedia, lăsând pe urma sa mai mulți copii minori și avere imobilă compusă din casă de locuit, prăvălii și teren de cultură, în întindere de peste 500 hectare.

Cadiul tribunalului Mahomedan din Constanța, fiind

sezisat numește ca tutore al casei numitului defunct pe Abdul Gani Abdul Hadi, după chiar recomandăția văduvei Aișe, care din cauză de boală ceruse a fi scutită de această sarcină. Cum după urma defunctului Kemal rămăsese și datorii de peste 60.000 lei care urmau a fi plătite și cum soția sa Aișe ceruse de a se vinde averea rămasă pentru plata lor, cadiul prin jurnalul No. 264 din 23 Mai 1901, incuviințează a se vinde această avere, dispunând în același timp ca vânzarea să se facă prin licitațiune publică.

După ce această vânzare se amână de 3 ori din lipsă de concurenți, se dispune de cadiu, ca să se facă de tutor prin alcătuirii de bună voce, cu aprobarea însă a tribunalului Mahomedan pentru prețul fie căreia vânzări în parte, și autentificându-se fie ce act de vânzare, de tribunalele ordinare. În aceste condițiuni, o parte din terenul de cultură, în întindere de 117 ha. 3642 m. p., se vinde intimatului de azi pe prețul de 130 lei hectarul.

La 8 Octombrie 1910 copiii lui Kemal pornesc acțiunea în revendicare care a fost respinsă ca nefondată de tribunal prin menționata sentință și care formează obiectul apelului de față.

Având în vedere că apelanții cerând nulitatea vânzării terenului în litigiu se bazează pe 2 motive: primul, pe incompetența tribunalului mahomedan, care având în căderea sa numai dreptul de a regula ordinea succesiunilor și cotitatea convenită fie cărei moștenitor, nu era în drept a face asemenea vânzări ele fiind de resortul instanțelor ordinare. În al doilea rând, că chiar de s'ar admite competența tribunalelor mahomedane, totuși această vânzare urmează a fi anulată, nefiind făcută prin licitațiune publică.

În ceea ce privește primul motiv al apelului :

Având în vedere că legea organizării judecătorești din Dobrogea prin art. 39 stabilește că tribunalele mahomedane sunt competente a judeca afacerile dintre mahomedani relative la organizația familiei, puterea părintească și succesiunile ab intestat, conformându-se legilor și uzurilor musulmane, fără a le impune vre-o restricțiune în această privință, de unde rezultă, că tot ce se referă și e în legătură cu asemenea chestiune, aceste instanțe judecătorești sunt în drept de a le rezolva;

Prin urmare, în materie de succesiune ab intestat

tribunalele mahomedane n'au numai competența de a stabili calitatea, numărul și porțiunea cuvenită fiecărui moștenitor, dar și de a face lichidarea și împărțeala succesiunii.

Ori, în ce mod s'ar putea ajunge la acest rezultat, de cât deducându-se mai întâi datoriile și sarcinile care grevează succesiunea? Că aceasta a fost intențiunea legiuitorului când a edictat dispozițiunile art. 39, rezultă și din împrejurarea aceea că legislațiunea otomană, pe care *cadiul* trebuia să o aibă în vedere, nu consideră succesiunea ca o universalitate, ci ca un *reliquantum*, cu alte cuvinte că moștenitorul nu beneficiază din succesiunea lui de *cujus*, de cât de aceia ce a mai rămas după ce s'a scăzut cheltuelile de înmormântare, datoriile și legatele până la o treime din întreaga succesiune.

În cazul de față, pentru a se putea stabili acest *reliquantum* și porțiunea ce se cuvine fiecărui moștenitor, conform legilor musulmane, era necesar a se face lichidarea.

Că, prin urmare, primul motiv al apelului, bazat pe necompetința tribunalelor mahomedane, este nefondat.

În privința celui de al doilea motiv al apelului bazat pe lipsa de licitațiune publică a vânzării, Curtea este chemată a rezolva în drept chestiunile următoare :

1) Dacă licitațiunea publică cerută de tribunalele române pentru vânzarea averii minorilor, aparține statutului personal sau celui real.

2) Dacă legile otomane conțin vre-o dispozițiune în această privință.

3) Dacă lipsa unor asemenea formalități sunt izbite de nulitate.

Prima chestiune atât doctrina cât și jurisprudența o rezolvă în sensul că licitațiunea publică cerută pentru vânzarea averii minorilor aparține statutului personal; cu alte cuvinte că aceste formalități sunt create în scop de a apăra interesele minorului, iar nici de cum de a supune vânzările imobilelor, în mod general, licitațiunii publice.

De unde rezultă că aceste formalități se vor aplica sau nu, după cum legea națională a minorului o cere sau nu, independent de situațiunea ce ar avea imobilele.

Că, o dată acest punct fiind stabilit, urmează a se

mai cerceta dacă în cazul de față, unde e vorba de minori musulmani, legile și uzurile musulmane cuprind vre-o dispozițiune în această privință :

Considerând că apelanții cu nimic n'au dovedit cum că legile șeriatalui și uzurile musulmane după care tribunalele mahomedane instituite de legile române, sunt obligate a le avea în vedere la cercetarea chestiunilor referitoare la succesiunile ab intestat ar conține vre-o dispozițiune în această privință.

Singurul text de lege ce s'a invocat este art. 52 din legea fonciară otomană, însă în care nu se vorbește nimic despre licitațiunile publice, referindu-se pur și simplu la terenurile de cultură numite *mirie*, și dispunând că ele nu se pot vinde în nici un mod pentru plata datoriilor.

Ori, în cazul de față nu și poate avea aplicarea acest articol, pentru că legea otomană relativ la imobile, stabilea, între altele, 2 feluri de proprietăți, una deplină, numită *mülk*, și alta în care detentorul nu ar avea decât folosința, iar dreptul de proprietate aparținând statului, numită *mirie*.

În ce privește terenurile *mülk* se aplică legea Șeriatalui și uzurile musulmane, iar cea de a doua eră reglementată de codul fonciar otoman.

Prin anexarea Dobrogei, statul Român desființând această a doua categorie de proprietate și transformând-o în proprietate *quiritară*, fie prin răscumpărare, fie prin abandonul unei treimi în folosul statului, nu mai poate avea loc aplicarea dispozițiunilor zisului cod fonciar.

Așa în cât în cazul de față, averea rămasă de pe urma lui Kemal, fiind compusă din terenuri asupra cărora el avea deplin drept de proprietate, tribunalul mahomedan urma a aplica legea Șeriatalui și uzurile musulmane, care după cum s'a învederat mai sus ele nu conțineau nici o dispozițiune în această privință.

Că, prin urmare, bine s'a făcut vânzarea de *epitrop* prin alcătuirii de bună voe, cu aprobarea *cadiului*.

Argumentul invocat de către apelanți cum că dispozițiunile române relative la vânzarea averii minorilor, fiind de ordin publică, ele sunt aplicabile și cetățenilor Români de rit musulman, nu poate fi fondat, întru cât acele dispozițiuni, edictate de codul și procedura civilă română, nu sunt de ordin publică și pentru a învedera aceasta, este

suficient a reaminti că minorul ajuns la majoritate, poate ratifica un act de vânzare care a fost făcut cu violarea acestor reguli.

Ori, acest fapt minorul nu-l-ar putea face dacă ar fi vorba de un act a cărui nulitate interesează ordinea publică;

Că, prin urmare, și acest al 2-lea motiv găsin-du-se nefondat, urmează ca apelul să se respingă ca atare.

Pentru aceste motive, respinge apelul, etc.

Semnați: N. Dimitrescu, C. Botez, V. Bălășescu,
C. Vasiliu, G. Sărățeanu.

Observație. — Decizia Curței din Galați, ce publicăm astăzi, este foarte importantă. Ea decide, pe de o parte, că dispozițiile relative la vânzarea averilor de minori aparțin statutului personal, iar pe de alta, că aceste dispoziții nu interesează ordinea publică, din cauza posibilității confirmării din partea minorului ajuns major, a actelor de vânzare lovite de nulitate.

Independent de aceste două puncte de drept, care sunt nouă în jurisprudența noastră, Curtea se mai ocupă și de împărțirea pământurilor după codul fonciar otoman, (*Erași kanun namessi*), promulgat la 7 Ramazan, anul Hegeriei 1274 (21 Aprilie 1858), și de succesiunile care, între musulmani, urmează a se regulă de tribunalele mahomedane din Dobrogea conform legilor și uzurilor turcești. Vezi asupra regimului proprietății imobiliare în Dobrogea, D. Alexandresco, tom. III, partea 1-a (ed. a 2-a), p. 253, urm. precum și I. N. Roman. *Studiu asupra proprietății rurale din Dobrogea* (Constanța, 1907), p. 166 urm. Se mai poate consulta cu folos asupra acestei chestiuni, Nedjib Chiha, *Traité dela propriéte immobiliare en droit ottoman*. În privința succesiunilor în dreptul musulman, vezi C. Galați, *Cr. Judiciar* din 1909, No. 20, p. 157. Tot acolo sunt publicate și concluziile depuse în această afacere de d-l C. N. Toneanu ca procuror-general.

O particularitate a dreptului musulman, pe care este bine să o menționăm aci este că, spre a fi capabil de a moșteni trebuie a fi neapărat credincios adică de religie musulmană. Ca atare, legea musul-

mană refuză calitatea de moștenitor atât aceluia care a fost crescut în altă religie decât cea a lui Mahomed, cât și a celui care și-a renegat credința de musulman, și aceasta în ambele cazuri, chiar dacă moștenitorul ar fi manifestat voința, în urma deschiderii succesiunii, de a îmbrățișa religia mahomedană, și ar fi îmbrățișat-o în realitate. V. D. Alexandresco, *op. cit.*, III, partea II-a, p. 77, 78 (ed. a 2-a) și autoritățile citate acolo.

S. R.

BIBLIOGRAFIE

Legea măsurilor excepționale, (legea specială din 23 Decembrie 1914), de *Emil A. Frunzescu*, avocat. Un volum în 16° de 315 pagini. Editura «Librăriei Școalelor» C. Sfetea. Prețul 3 lei, ediție de lux, 5 lei.

* * *

A apărut tomul al XI-lea al

„Dreptului civil român“

(ultimul) de d-l profesor

D. ALEXANDRESCO

Acest volum cuprinde *Prescripția* în materie civilă în materie comercială și în materie penală.

N. B. — *Opera monumentală a profesorului dela Iași, care astăzi se găsește în toate mânele, este astfel desăvârșită și completă.*

Tabla analitică a acestui volum (ultimul) cuprinde 8 coli și 1/2 de tipar.

Prețul unui volum este de **Lei 18**

* * *

Codurile uzuale, noua ediție publicată de d-l C. Hamangiu, consilier la Curtea de apel din Craiova, într'un singur volum format mare în 4°, de aproape 600 pagini, în genul ediției franceze de *serviéta* Dalloz, cuprinzând totalitatea codurilor uzuale române în vigoare cu toate modificările suferite dela promulgarea lor până în prezent

Depozit la librăria editoare *Alcalay & Comp.*
Prețul volumului *legal flexibil în piele*, lei 25

*

În aceeași editură a apărut acum **Codul de procedură civilă**, a doua ediție, adnotat cu doctrina și jurisprudența până la zi de d-l *Em. Dan*.